

Κείμενο 1

Οι φτηνές δικαιολογίες.

Το κείμενο είναι απόσπασμα από άρθρο του Αντώνη Καρπετόπουλου που δημοσιεύτηκε στο ΒΗΜΑmagazino της εφημερίδας ΤΟ ΒΗΜΑ στις 23-02-2020. (διασκευή)

Η συζήτηση για τον έλεγχο της ενημέρωσης είναι παλιά, πολύ παλιά. Ο μεγάλος Γάλλος διανοητής Γκιστάβ Φλομπέρ, για παράδειγμα, ήταν πολέμιος των εφημερίδων. Ενώ, όταν ήταν μικρός, οι ειδήσεις διαδίδονταν τυχαία στον πληθυσμό, μέσα από φημολογίες και χάρη σε κακοτυπωμένα μονοσέλιδα φύλλα, όταν έγινε τριάντα χρονών είδε τις εφημερίδες να γιγαντώνονται, λόγω της εφεύρεσης της τυπογραφικής μηχανής ατμού και της ανάπτυξης των σιδηροδρόμων, και να μετρούν στη Γαλλία συνολικό αναγνωστικό κοινό εκατομμυρίων ατόμων. Ο Φλομπέρ ισχυριζόταν ότι οι εφημερίδες έκαναν κακό στην ευφυΐα των συμπατριωτών του και ότι διέσπειραν σε κάθε γωνιά της Γαλλίας κάθε νέου τύπου ανοησία.

Αυτά τα έλεγε το 1850 και φυσικά είχε άδικο – μολονότι παραμένει ένας μεγάλος διανοητής. Απλώς σε όλες αυτές τις σκέψεις διακρίνει κανείς έναν ανάλογο ελιτισμό¹ που διαπιστώνεται και σήμερα στους προβληματισμούς πνευματικών, ας πούμε, ανθρώπων, οι οποίοι θεωρούν καθήκον τους να μέμφονται την τηλεόραση, είτε κατηγορώντας την ως «χαζοκούτι» είτε τονίζοντας την επικινδυνότητα της παρεμβατικότητάς της.

Ωστόσο, για να είμαι ειλικρινής, ποτέ δεν κατάλαβα πώς γίνεται κάτι που είναι χαζό, δηλαδή αδύναμο, να είναι συγχρόνως και παρεμβατικό, να έχει δηλαδή δυναμική και επιρροή – αλλά αυτό θα ήταν ένας προβληματισμός π.χ. για τον Φλομπέρ, ο οποίος πέθανε χωρίς να δει τηλεόραση (και πάλι καλά, διότι ποιος ξέρει τι θα έλεγε εναντίον της). Αυτό που εγώ λέω είναι ότι η τηλεόραση εν τέλει δεν είναι τίποτε λιγότερο και τίποτε περισσότερο από μια γωνιά του σπιτιού μας. Και ίσως επειδή τη θεωρούμε κομμάτι δικό μας, όπως κάθε γωνιά του σπιτιού μας, μπορούμε να της φερόμαστε αναλόγως.

Παράλληλα, η δαιμονοποίηση της τηλεόρασης από τους πολιτικούς είναι το ίδιο αστεία με τις επικρίσεις για την τηλεόραση από τους διανοούμενους: και οι μεν και οι δε δίνουν στο μέσο διαφορετική αξία από αυτή που έχει. Οι πολιτικοί μετράνε τάσεις και

¹ Στάση και συμπεριφορά περιφρόνησης προς όσους θεωρούμε – αυθαίρετα – ότι δεν ανήκουν στην ελίτ, δηλ. στο ανώτερο στρώμα της κοινωνίας από κάθε άποψη (οικονομική, πνευματική κ.λπ.).

νομίζουν πως η τηλεόραση είναι ο μαγικός τρόπος για την αντιστροφή τους, ακριβώς όπως οι διανοούμενοι μετράνε απορρίψεις και νομίζουν ότι γι' αυτές φταίει μόνο το χαζοκούτι. Όλα αυτά είναι μισές αλήθειες και οι μισές αλήθειες δεν έχουν μεγάλη διαφορά από τις φτηνές δικαιολογίες.

Όποιος νομίζει ότι τα τηλεοπτικά κανάλια δίνουν γραμμή, τα υπερτιμά. Όντως τα κανάλια έχουν το κοινό τους, παρεμβαίνουν, αποκαλύπτουν, ενημερώνουν και ασκούν κριτική. Αλλά ο τηλεθεατής έχει άλλα κριτήρια, πολύ περισσότερο δικά του. Για να μείνουμε σε γωνιές του σπιτιού του, το ψυγείο του είναι συνήθως σημαντικότερο από την τηλεόραση.

Η τηλεόραση μπορεί να σε κάνει να κλάψεις ή να γελάσεις. Μπορεί να σε βγάλει από τα ρούχα σου. Μπορεί να σε ενημερώσει ή να σε κάνει δύσπιστο. Ωστόσο, όσο καλό ή κακό ή σκληρό ή ακριβοδίκαιο ή μεροληπτικό ή πολυφωνικό και αν είναι ένα κανάλι, κάποια στιγμή η τηλεόραση κλείνει. Και αρχίζει η κανονική ζωή ...

Κείμενο 2

Κεφάλια

Το ποίημα είναι του Μίλτου Σαχτούρη (1919-2005) και ανήκει στη συλλογή Χρωμοτραύματα (1980). Περιλαμβάνεται στη συγκεντρωτική έκδοση «Ποιήματα (1980-1998)». (Αθήνα: Κέδρος 2001).

Κεφάλια λάμποντα βέλη αναστάσιμα ωραίες στρογγυλές ιδέες	1
σάπια κεφάλια γεμάτα χαρτονομίσματα	5
κεφάλια γεμάτα ζώα πονηρά μυρμήγκια	10
κεφάλια γεμάτα πέμπτη σκιά παραληρώντας εκλιπαρώντας ...	15
κι ο χρόνος πάντοτε Κρόνος	

ΘΕΜΑΤΑ**ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)****1^ουποερώτημα (μονάδες 10)**

Να συνοψίσεις σε 60-70 λέξεις τις θέσεις του αρθρογράφου του Κειμένου 1 για τη δύναμη της τηλεόρασης και την επιρροή που μπορεί να ασκήσει στο κοινό.

Μονάδες 10**2^ουποερώτημα (μονάδες 10)**

Να σχολιάσεις την αναφορά στον Φλομπέρ που περιλαμβάνεται στις δύο πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1 (μονάδες 4) και να δείξεις τη λειτουργία της στη διασφάλιση της αλληλουχίας των νοημάτων στο υπόλοιπο άρθρο (μονάδες 6).

Μονάδες 10**3^ουποερώτημα (μονάδες 15)**

Να εξηγήσεις τη λειτουργία της μονής παύλας (που εμφανίζεται 2 φορές), των εισαγωγικών, της παρένθεσης και της άνω και κάτω τελείας στις παραγράφους 2-4 του Κειμένου 1 (μονάδες 10). Τι προσφέρει η χρήση τους στον λόγο (μονάδες 5);

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Τι αντιπροσωπεύουν τα «κεφάλια» που αναφέρονται στο Κείμενο 2 και σε πόσες κατηγορίες διακρίνονται; Πώς αντιλαμβάνεσαι εσύ τον ρόλο του χρόνου στην ύπαρξη των «κεφαλιών»; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15